

KAKTUS

1983

ARG. 18 - NR. 2

KAKTUS udkommer 4 gange årligt i januar, april, juli og oktober som medlemsblad for Nordisk Kaktus Selskab.

Redaktion: Hans Grønlund, Hornemanns Vænge 27, 3. tv., 2500 Valby

Tryk: C. Nordlundes Bogtrykkeri, 3400 Hillerød

Selskabets regnskabsår er fra 1. januar til 31. december. Årskontingent 100 kr. Alle henvendelser vedrørende medlemsskab og adresseændringer bedes rettet til kassereren, Otto Forum Sørensen, Viemosebro 14, DK-2700 Brønshøj. Giro-nr. 6 57 87 13 - About membership apply to mr. Otto Forum Sørensen.

Terminer for indlevering af annoncer og artikler:

Termine für Anzeigen und Artikel:

Terms for ads and articles:

15. februar, 15. maj, 15. august, 5. november

Annoncepris: ¼ side 200 Dkr. - Preise für Anzeigen: ¼ Seite 200 Dkr. - Price for ads.: ¼ page 200 Dkr.

Selskabets styrelse:

Formand: Peter Brandt Pedersen, Tårnbygårdsvej 20, DK-2770 Kastrup, telf. (01) 51 66 06.

Næstformand: Torbjörn Haldammen, PL 2501, S-170 90 Fjärdhundra, telf. 0171 - 915 74.

Ekstern sekretær: Find Aalbæk Madsen, Langedamsvej 11, DK-5500 Middelfart, telf. (09) 41 28 56.

Intern sekretær:

Kasserer: Otto Forum Sørensen, Viemosebro 14, DK-2700 Brønshøj, telf. (02) 94 61 74.

Bestyrer af diateket: Palle Carlsen, Nybyggervej 2, Tåstrup, DK-8410 Rønde, telf. (06) 36 73 25.

Bibliotekar: Hans Grønlund, Hornemanns Vænge 27, 3. tv., DK-2500 Valby, telf. (01) 17 16 01.

Redaktionsmedlemmer:

Cees Rijk van Ravens, Karisveien 122, N-2013 Skjetten.

Helmut Broogh, Am Beisenkamp 78, Wattenscheid, D-4630 Bochum 6.

Hans Keil, Lærkevej 17, D-2381 Ny Bjernt, Sydslesvig.

Hans Skovsgård, Klostervej 20, Breum, DK-7870 Roslev.

Georg A. Sydow, Amagerbrogade 299, st. tv., DK-2300 København S.

Redaktør af »Meddelelser fra N.K.S.«:

Find Aalbæk Madsen, Langedamsvej 11, DK-5500 Middelfart.

Kredsrepræsentanter:

Kredsrepræsentanternes navne og adresser er opført på bladets næstsidste side.

Vores kære formand bringer i dette nummer af KAKTUS 4. afsnit af serien om euphorbiaerne, så der burde have været en *Euphorbia* på forsiden; men euphorbiaer har normalt små, kedelige blomster. Derfor bringer vi i stedet en gruppe blomstrende parodiaer. Fotografiet er optaget af Helmut Broogh.

Red.

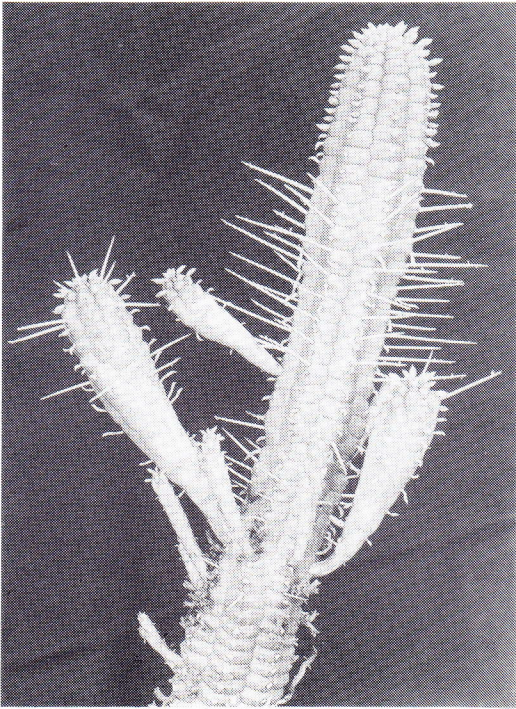

Fig. 34: *Euphorbia mammillaris* f. *variegata* (HG fot.).

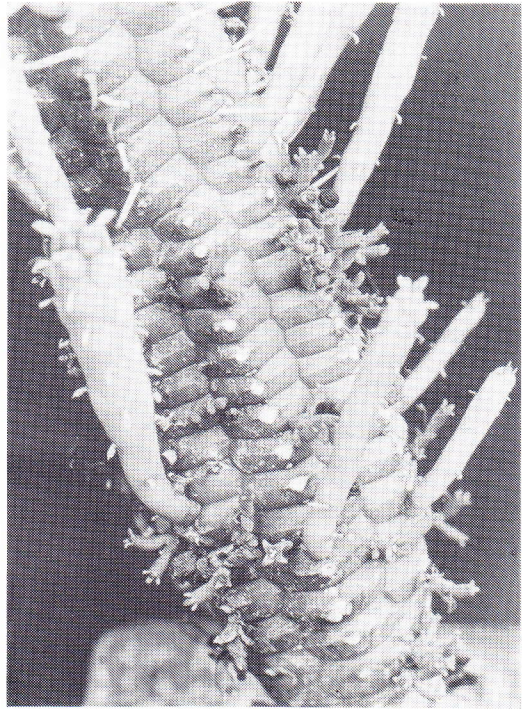

Fig. 35: *Euphorbia mammillaris* bevosket med en mistelten, *Viscum minimum* (HG fot.).

Euphorbia

Dette er 4. del af en artikelserie om slægten *Euphorbia*. De forudgående dele blev bragt i *KAKTUS* 1982-3, 1982-4 og 1983-1.

Gruppe 19 indeholder de arter, som selv en kaktusfanatiker ikke kan komme udenom. Gruppen kaldes for »*florispinae*« hvilket afslører, at tornene i virkeligheden er uudviklede blomster. Da bladene næsten ikke ses, og arrene er anbragt på lige linie, ja, så ligner de jo en kaktus med næsten helt rigtige »areoler«. De omtales ofte som »svære«, hvilket ikke er helt korrekt. Roden er oftest tyk og kraftig, hvad der godt kan gøre planten lidt sårbar overfor for meget vand. Sørg for godt dræn, og vi har her en gruppe, som er en lækkerbidsken for såvel begyndere som andre. Begyndere går vistnok ret tit rundt og beklager sig over, at deres planter ikke vokser. Kaktus kan være langsomme, og især sommetider lidt for langsomme at få igang efter en

- i bedste mening - total tør overvintring. De fleste af de her euphorbiaer gror, så det kan ses, uden at de dog vælter hverken gardiner eller vindueskarm. Den nemmeste i gruppen, og en af de bedste begynderplanter overhovedet, er *E. mammillaris* (fig. 34 og 35, samt den nederste trediedel af fig. 33). Den gror og blomstrer, så det er en ren fornøjelse, og vil i løbet af rimelig kort tid danne en smukt grenet gruppe. Planten på figur 34 er varieteten »*variegata*«, en ret ny plante, der er mere hvid end grøn. Figur 35 er normalformen, men den er her besat med en mistelten, *Viscum minimum*. Min yndlingsplante i gruppen er *E. horrida*. Med et horribelt antal billeder skulle ord næsten være overflødige. Hvad de sort/hvide billeder ikke helt entydigt beretter er farverne i »torne« og plantelegeme. Figur 2 viser en typisk form, grålig/blålig gammel vækst, grøn nyvækst, og samtidig i nyvækst røde »torne«. Figur 36 er en ikke

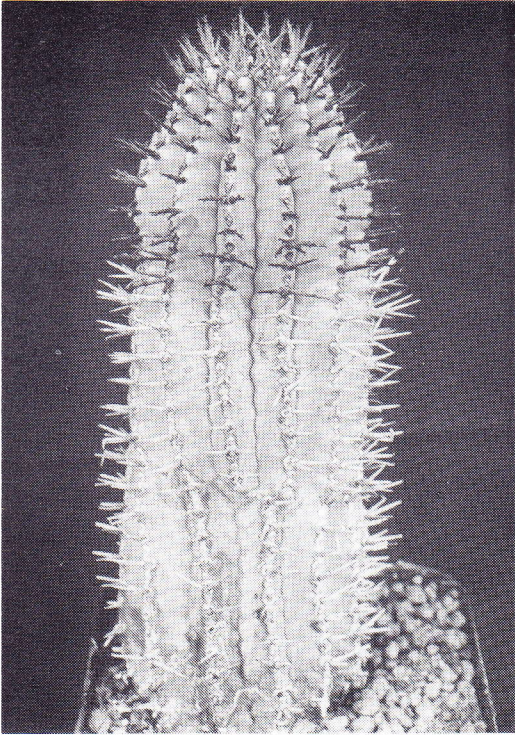

Fig. 36: *Euphorbia horrida* i en olivengrøn varietet (HG fot.).

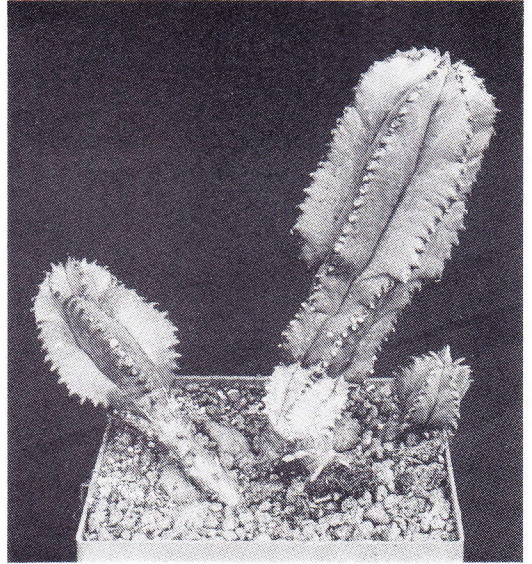

Fig. 37: En næsten tornløs form af *Euphorbia horrida* (HG fot.).

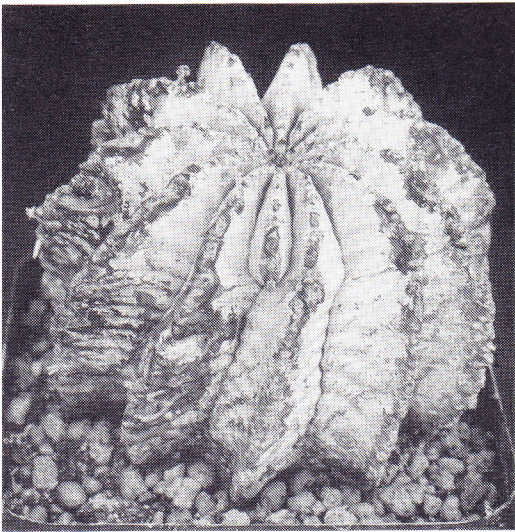

Fig. 38: *Euphorbia horrida* v. *striata* (HG fot.).

Fig. 39: *Euphorbia horrida* (HG fot.).

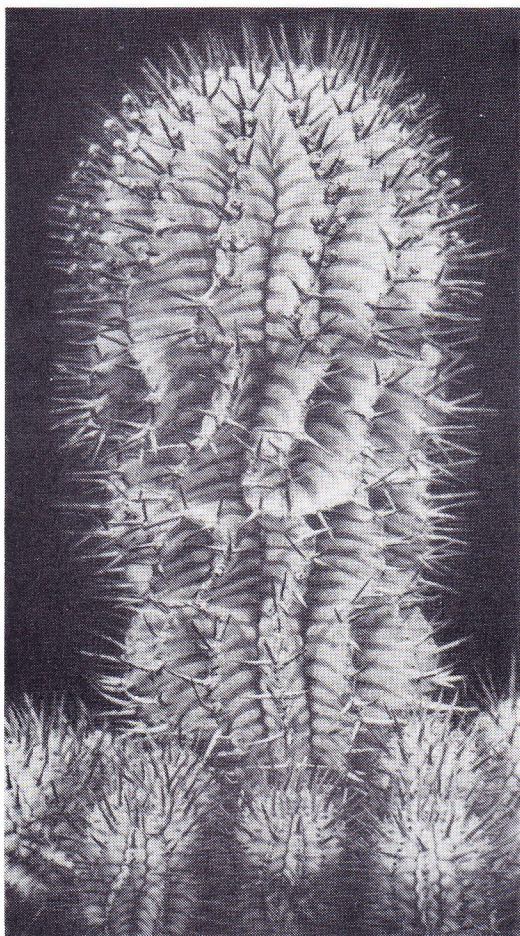

Fig. 40: *Euphorbia horrida* (Helmut Broogh fot.).

endnu navngiven varietet med overvejende olivengrønne farver. Figur 37 er nærmest tornløs og viser, at den kan formeres som f.eks. en *Iris* ved at skære skud af; skuddene dukker nemlig op overalt. Figur 38 viser den bedste varietet, »striata«, som nærmest er hvid-blå og minder ganske lidt i farven om en *Copiapoa cinerea*. De to øvrige, figur 39 og 40, viser yderligere, hvor variabel den er. *E. horrida* bør frøformeres, idet dette giver muligheder for nye planter med lidt anderledes farvenuancer.

Jeg tilstår, at jeg aldrig har været i Syd Afrika, men hvordan man bærer sig ad med at skelne mellem *E. horrida* og *E. polygona*, er lidt svært at se. Det kan kun være *polygona*s flere »ribber«; men kig engang på figur 41, 42 og 43! Alt det gode, der kan siges om *horrida*, gælder selvfølgelig også for

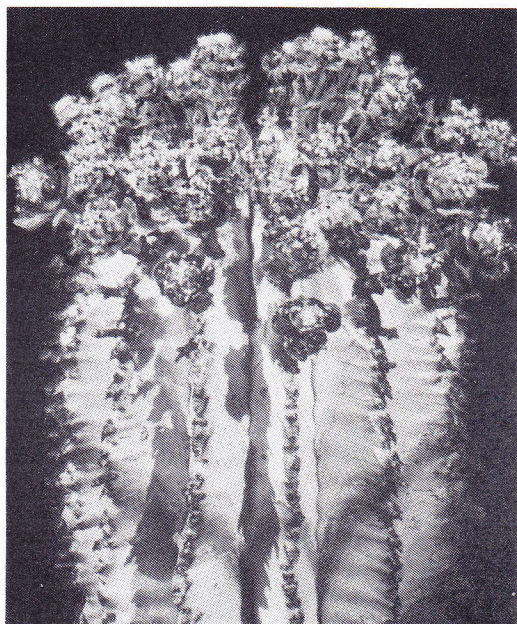

Fig. 41: *Euphorbia polygona* (Helmut Broogh fot.).

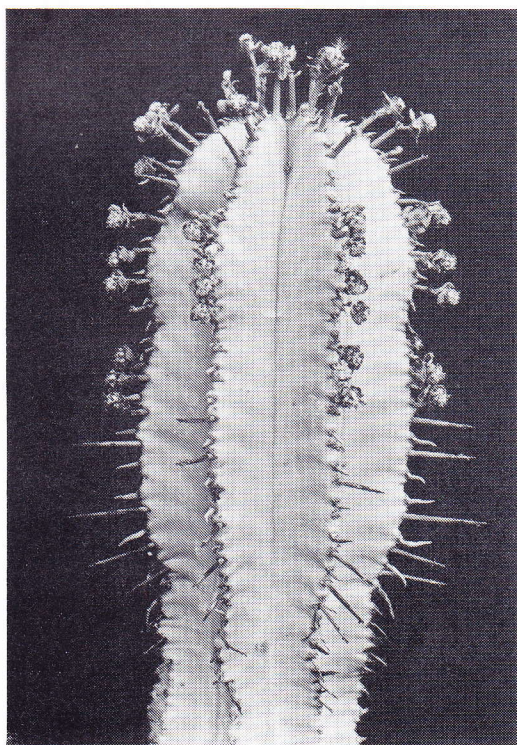

Fig. 42: *Euphorbia polygona* (HG fot.).

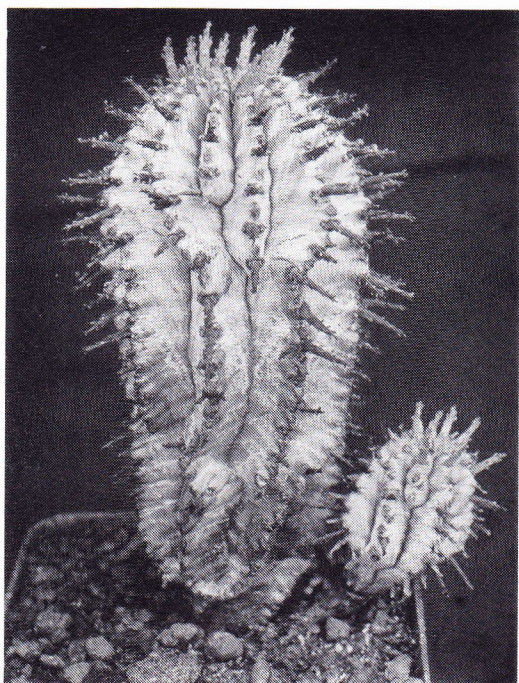

Fig. 43: *Euphorbia polygona* (HG fot.).

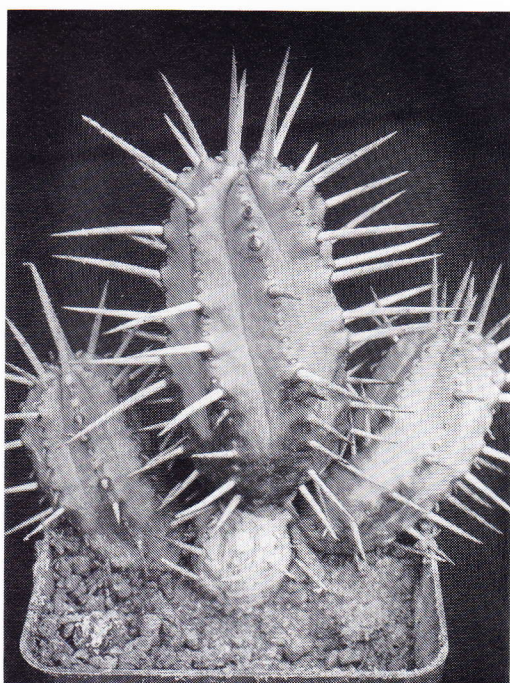

Fig. 44: *Euphorbia ferox* (HG fot.).

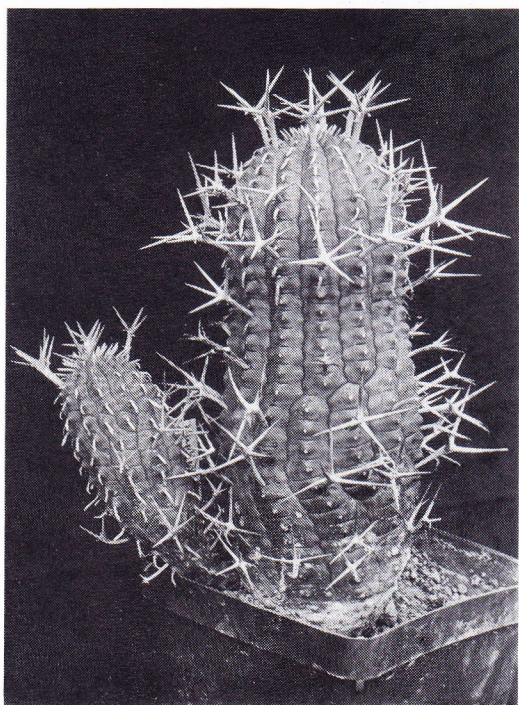

Fig. 45: *Euphorbia stellaespina*; se også forsiden af KAKTUS 1982-3 (HG fot.).

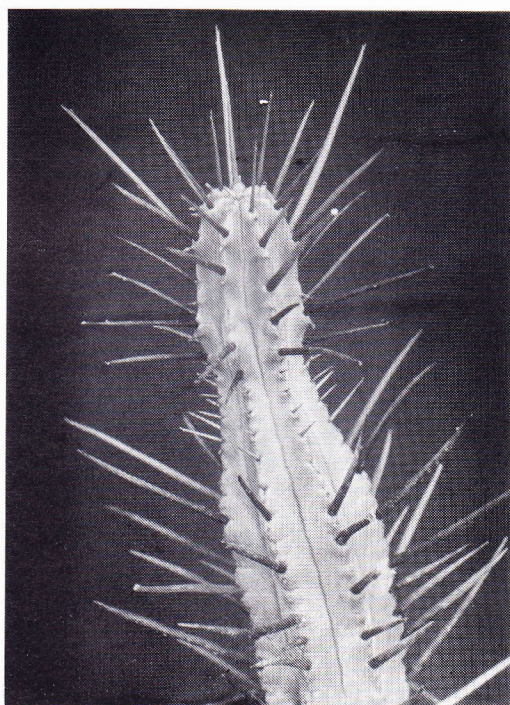

Fig. 46: *Euphorbia atrispina* (HG fot.).

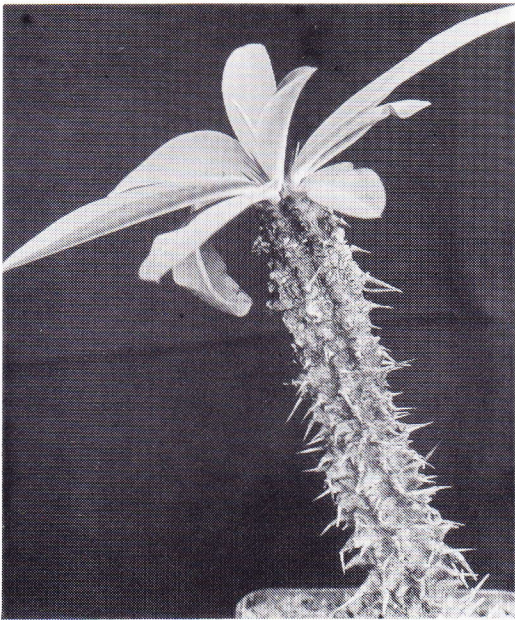

Fig. 47: *Euphorbia horombensis* (HG fot.).

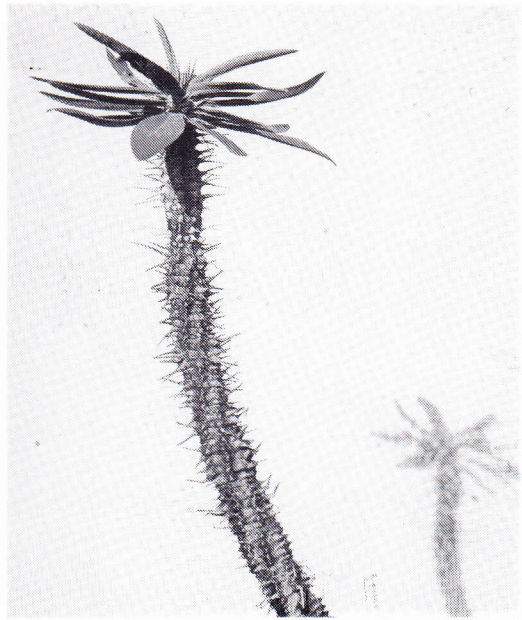

Fig. 48: *Euphorbia duranii* (HG fot.).

polygona. *E. ferox* er, som navnet antyder, mere vildtornet og vokser noget langsommere end de to forrige (fig. 44). Endnu langsommere er *E. stella-espina* (fig. 45 og forsiden af KAKTUS 1982-3), der har navn efter mønstret, som tornene danner (*stella* = stjerne). Denne plante bør vandes forsigtigt til alle tider og befinder sig knapt så godt ved temperaturer under 5°C, hvilket tilsyneladende ikke generer de andre. Den kan formeres ved stiklinge, men moderplanten er ømfindtlig for sår, så frø er nu nok det bedste. Figur 46 viser *E. atrispina*, som er en friskgrøn, slank søjle med smukke røde til kastaniebrune »tørne«. At tornene i denne gruppe ikke er torne, ses med al tydelighed på de blødende torne. Andre gode arter er *E. aggregata*, *cereiformis*, *enopla*, *fimbriata*, *heptagona*, *inconstantia*, *pentagona*, *pillansii*, *pulvinata* og *submammillaris*. Formering: frø og/eller stiklinge.

Gruppe 20 bringer os til splendensgruppen eller på dansk: kristi-tornekronegruppen. Kristi tornekrone (*E. milii*) med sine varieteter og hybrider behøver næppe nogen særlig bemærkninger blot lige en konstatering af, at det er en god gruppe med »blomster«, der spænder fra gult til højrødt og en masse mellemtoner. Bladenes længde er også meget forskellig fra ganske korte til meget lange.

Desværre bliver de i et vindue tit meget ranglede og pladskrævende. Jeg vil derfor gerne anbefale *E. delphinensis* og især *E. horombensis* (fig. 47), der forbliver langt mere kompakte og vokser langsommere. Desværre er det næsten (?) umuligt at skaffe frø fra dem. Dette gælder også *E. duranii*, hvilket måske er knapt så meget at beklage. Billedet viser (fig. 48), at også denne art bliver lidt bar om fødderne. Jeg har fået en hybrid mellem *E. milii* og *E. delphinensis*, som skönt meget lille, ser ganske lovende ud. Jeg vil vende tilbage til denne plante, når den er blevet noget større, såfremt jeg finder, at den er værd at omtale yderligere. Hele gruppen kræver god varme. Temperaturer over 10°C er sikrest. Formering: frø og stiklinge.

Gruppe 21 vil jeg af to grunde ikke sige for meget om. For det første bliver de med tiden store og pladskrævende - og jeg har pladsmangel - for det andet kræver de ret meget varme - og jeg lider af olie/penge-mangel! Har man plads og varme, så er *E. neriiifolia* og især varieteten med brogede blade en smuk indisk plante med neriumagtige blade og en smuk lysegrøn, med alderen grågrøn hovedstamme. Gode er også *E. royleana* og *nivulia*. Formering: stiklinge og frø.

(fortsættes)

Peter Brandt Pedersen

Några *Lobivia*-favoriter

Tänkte med nedanstående rader försöka presentera några av de många *Lobivia*-arter som jag under några år som fanatisk *Lobivia*-samlare funnit särskilt attraktiva och lätta att odla. Jag hoppas då att jag kanske samtidigt kan inspirera några av »KAKTUS«-läsare att skaffa sig några fler plantor av detta art-rika släkte till sin samling, vilket är mitt syfte med den här artikeln.

Odlingen av *Lobivia* är ganska enkel. Själv bär jag mig åt så här, för att få mina ca 120 arter att blomma och växa bra: I Oktober, då de första riktigt hotande frostnätterna har kommit till mellansverige, tar jag in dem från mitt hemma-gjorda växthus, till vår källare för övervintring. Framför ett litet norrfönster riggar jag upp en träskiva, där mina lobivier (och echinocereer) får stå. De andra får stå på hyllor med konstbelysning, där temperaturen är något lägre. Temperaturen sänker jag genom att linda in de värmeledningar som löper under taket med tidningar. (Det spar ju dessutom energi!) På så sätt kan jag få nästan vilken temperatur som helst, och jag har valt att ha den omkring 5 grader C. Närmast fönstret och dess springor kan det ibland bli minusgrader om det är riktigt kallt ute, och för att förhindra frostsador, brukar jag isolera lite lätt med papper och tejp.

Framför detta fönster får de stå ända tills i April, då jag ställer ut dem i varmare fönster. Då dröjer det inte länge förrän de första knopparna dyker fram, och när de blivit ungefär 3-4 mm långa, vattnar jag dem för första gången, men bara lite för att få igång rötterna. Vattnar man för mycket börjar plantan att växa och knopparna torkar då ihop. Under sommaren får de stå i full sol, och jag vattnar dem då ungefär två gånger i veckan, vid soligt och varmt väder. När det är mulet vattnar jag dem inte alls, då det finns risk för röta. Gödning ges ungefär varannan gång, även på unga fröplantor. Jorden de skall växa i består i de flesta fall av 50% humus och 50% relativt grov sand. De duschas varje kväll med vanligt vatten, vilket är ett bra sätt att hålla spinnkvalstren borta, som annars är ganska förtjusta i dessa plantor. Och innan de åker in i källaren igen, bör man vattna med gift ett par gånger, för att förhindra att rotlössen sprider sig så mycket under vintern.

Kanske är ovanstående odlingssätt inte det allra bästa, men om en planta blommar med ett par blommor under sommaren, och dessutom växer skapligt, tycker jag att det är tillräckligt.

Lobivia saltensis

Lobivia saltensis, från de nordliga bergsområdena i Argentina, tillhör en av mina största favoriter inom det här släktet. Plantan, som inte gärna skjuter skott, är mörkt grön i kroppsfärgen och blir som äldre något cylindrisk i formen. På de ca 17-18, låga och raka ribborna sitter de talrika, tunna och ljusa randtaggarna av 5 mm:s längd, och de svarta, ofta slingrande centraltaggarna kan bli upp till 5 cm långa. Det finns också plantor som har mycket kortare centraltagg, som du kan se på fig. 1. De villigt kommande blommorna har ovanligt korta petaler i lysande röd färg, och mörkt svalg.

L. saltensis har också en del varianter som är värda att ta upp här, och den allra vanligaste av dem är förmodligen *v. nealeana* (fig. 2). Den skiljer sig mest från *L. saltensis* genom att inte bära någon centraltagg, och genom att ha större blommor, hela 6 cm Ø. Färgen är som Backeberg skriver i sitt lexikon: Brillant röd med ett glänsande sken. En annan variant, som inte tycks vara speciellt vanlig i vare sig privata samlingar som plantlistor, har Rausch hittat i Cuesta del Cebilar som hade ovanligt många lister, och det var väl kanske naturligt att han då gav den namnet *v. multicostata*. Rausch har även ställt upp två till varianter i sin uppställning av *L. saltensis*, och det är *v. stilowiana* med orange-röda blommor och vitt svalg, och den lilla *v. schreiteri* med mer eller mindre spiralformade lister och relativt små, purpur-röda blommor. Den sistnämnda arten blommar redan som ung planta, ungefär tre år från frö. Kroppen blir inte bredare än tre centimeter, men formar gärna grupper, ibland 30 centimeter i diameter.

En art som nästan tycks vara en blandras av alla de här varianterna är *Lobivia pseudocachensis* (fig. 3), som både Rausch och Ritter har satt som synonym till *L. nealeana*. Plantan växer på ca 2500 meters

Fig. 1: *Lobivia saltensis*.

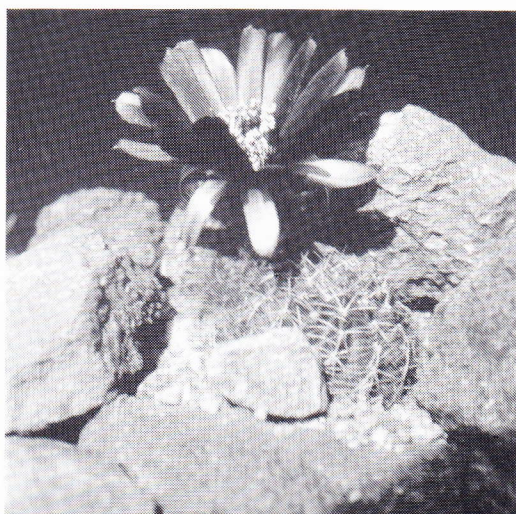

Fig. 2: *Lobivia saltensis* v. *nealeana*.

höjd i gräsbevuxna klyftor, och blir inte större än 4 cm Ø och 3 cm hög, men bildar däremot lätt grupper. Taggklädseln påminner faktiskt mycket riktigt om *v. nealeana*, men den här arten har en liten och mörkt färgad mittag. Den blommar villigt fast den är så liten till växten, och det är inte ovanligt att de röd-glänsande blommorna slår ut i en krans kring den ynkliga plantan. I Backeberg's »Cactus Lexicon« kan man läsa att blommorna blir 6 cm långa och i diameter, men min egen planta (tyvärr har jag bara en att jämföra med) visade bara upp blommor som var 2,5 cm långa och i diameter. *L. saltensis* tål också som många andra *Lobivia*-arter relativ stark kyla. I »KAKTUS« 1980-2, skrev den nu tyvärr bortgångne Knut Fjeld om vinterhårdiga kakteer, och man kunde läsa att han hade experimenterat med bl a olika *Lobivia*-arter. En av dessa var just *L. saltensis*, och han berättade där att arten kan tåla omkring $\pm 10^{\circ}\text{C}$ i flera dagar utan att ta skada. Förmodligen ännu lägre, ifald man planterade dem fritt i väl-dränerad jord, med skydd för den värsta vätan. Om det är någon som gjort experiment med uteplanterade *Lobivia*-arter vore jag tacksam om personen i fråga hörde av sig till mig. Jag planerar själv att göra några liknande planteringar, och behöver då alla råd och upplysningar jag kan få tag på.

Lobivia backebergii

År 1920 fann den tyske forskaren och föreståndaren för Berlins botaniska trädgård, Erich Werdermann, en ny kaktusart i Aspland nära La Paz i

Bolivia. Elva år senare, 1931, beskrev han den som *Echinopsis backebergii*, men blev sedan förflyttad av Curt Backeberg till släktet *Lobivia*. *Lobivia backebergii* (fig. 4) är en mycket villigblommande art, och lever på ungefär 3600 meters höjd. Den är ensam eller gruppbildande, har mycket varierande taggklädsel av brun- eller gråaktig färg, och har ca 15 lister med något sneda fårör. De villigt kommande blommor är ljus till mörkt karminröda med vitt svalg, och håller sig liksom de flesta andra *Lobivia*-arter i ungefär tre dagar.

Lobivia hertrichiana heter en annan fin art, som är så pass lik *L. backebergii* att Rausch har satt den som variant till denna. Under detta namn finns också, enligt Rausch, nio synonymer. Det är *L. allegraina*, *L. binghamiana*, *L. divaricata*, *L. echinata*, *L. huilcanota*, *L. incaica*, *L. larabei*, *L. minuta* och *L. planiceps*. Den här arten kommer från området kring Urubamba i sydöstra Peru, och är också den mycket lätt att få i blom. Min egen planta var drygt två centimeter i diameter då den blommade för första gången med hela 5 blommor. Blommorna är glänsande eldröda med vitt svalg och kommer i tät följd. De påminner starkt om *L. backebergii*'s blommor i färgen, men är något längre och smalare.

Lobivia backebergii-gruppen är egentligen ganska komplicerad. Walter Rausch har i sin »Lobivia« ställt upp 9 varianter till denna art, och under varje variant finns oftast en eller flera synonymer, så

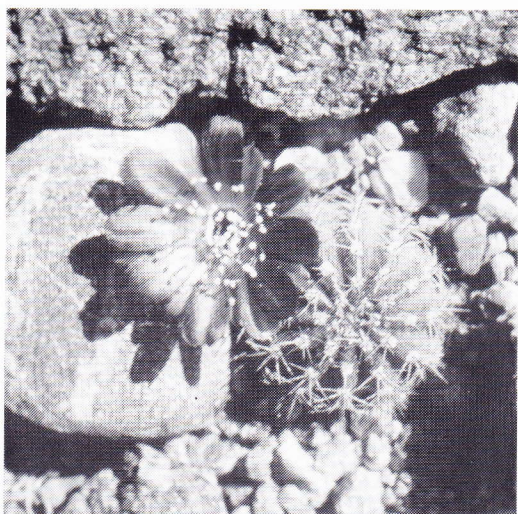

Fig. 3: *Lobivia pseudocachensis*.

Fig. 4: *Lobivia backebergii*.

tillsammans bildar arten *L. backebergii* 23 olika art-namn! Friedrich Ritter däremot, anser att *L. backebergii* är en synonym till *Lobivia pentlandii*.

Lobivia arachnacantha

Vill man ha en *Lobivia*-art som blommar tillförlitligt redan som mycket liten planta, och som dessutom har en vacker taggklädsel, är *Lobivia arachnacantha* (fig. 5) från Samaipata i centrala Bolivia ett bra val. Den kan blomma redan när den är 2 cm i diameter, ungefär tre år från frö, och det är verkligen en vacker syn när den gul- till orange-färgade blomman täcker hela plantkroppen med sina långa och slanka kronblad. Men det är inte bara blomman som är vacker; taggklädseln är ofta mycket tät, och de korta och talrika randtaggarna av gul-brun färg ligger tätt intill den mörkgröna kroppen. Den mörkare centraltaggen är ca 5 mm lång och pekar uppåt. Arten skjuter mycket gärna skott, och om man kan motstå frestelsen att plocka bort dem, kan plantan snart bli en mycket attraktiv grupp.

Det diskuteras rätt mycket om *Lobivia arachnacantha*, och orsaken till det är att man inte riktigt kan komma överens om arten hör till *Lobivia* eller *Echinopsis*. Men det verkar dock som om allt fler börjar gå över till det sistnämnda släktet. Det enda som, enligt mig, liknar *Echinopsis* i *L. arachnacantha*, är de relativt långa och slanka blommorna, men givetvis betyder fröna, som påminner starkt om *Echinopsis*, den största delen i släktbestämmandet.

Den här arten har även några varianter, och den som är mest känd av dem är nog *v. torrecillasensis*. Den beskrevs 1956 av Cardenas under namnet *Echinopsis torrecillasensis*, och skiljer sig från *L. arachnacantha* genom att ha karminröda blommor. Vidare finns också den storblommiga *v. vallegrandensis* från Vallegrande, ca 5 mil söder om Samaipata, med röda blommor, mycket påminnande om *v. torrecillasensis*. Den mycket tättaggiga *v. densisetata* från samma område har gula blommor, likaså den svavelgult blommande *v. sulphurea*, funnen av Vasquez og beskriven 1974. Jag har också kunnat hitta en *v. mairanana* (KK 491) i Karel Knizes katalog, men jag har ingen aning om vad det kan vara för något.

Lobivia pusilla

I Orozas, prov. Arce, Bolivia, växer den lilla *Lobivia pusilla*, och det var också där som Friedrich Ritter fann den 1958, under en av sina många och äventyrliga expeditioner. Den är verkligen en miniatyr-art, då en planta endast behöver vara 1,5 cm Ø för att kunna blomma. Den är ganska lik *Lobivia tiegeliana*, speciellt blommorna, men det är inte några större problem att skilja de båda åt. Ett bra sätt är att titta på plantans topp. Om plantans hjässa är täckt med taggar är det en *L. pusilla*, om inte, så är det en *L. tiegeliana*. Men givetvis är det mer som skiljer dessa båda arter ifrån varandra. *Lobivia pusilla* har, till skillnad mot *L. tiegeliana*, mycket lätt till att producera skott, och har dessutom en tätare taggklädsel,

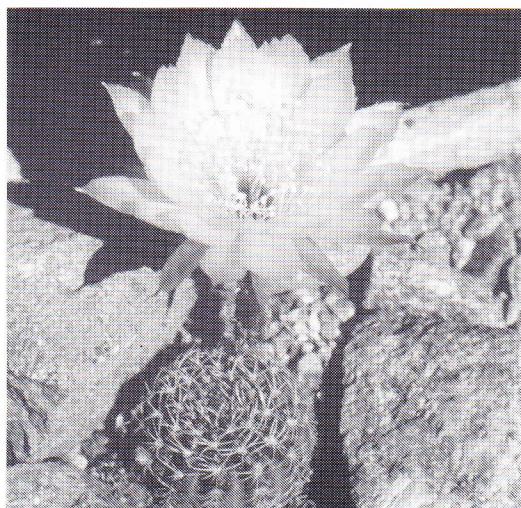

Fig. 5: *Lobivia arachnacantha*.

Fig. 6: *Lobivia pusilla* f. *flaviflora*.

genom att ha fler randtaggar och mer tätsittande areoler, bara 1-4 mm ifrån varandra. De vackra blommorna är relativt små, ungefär 3-4 cm Ø och kommer villigt även på unga plantor. Dessa är intensivt violetteröda och påminner liksom fröna starkt om de hos *L. tiegeliana*. Den som vill läsa mer om *L. tiegeliana* kan leta upp ett gammalt nummer av »KAKTUS«, 1980-1, och läsa Peter Brandt's artikel »Tre Charmerede Sydamerikanere.«

Det finns också en gulblommande form av den här fina arten, och det är *L. pusilla* f. *flaviflora* (fig. 6). Eftersom det bara är blomfärgen som skiljer den ifrån »huvudplantan«, så bör den nog listas som »forma« istället för »variant«. Rausch anser, i motsats till Ritter, att *L. pusilla* och f. *flaviflora* båda är varianter till *L. tiegeliana*. Orsaken till att han vill att det skall heta *L. tiegeliana* v. *flaviflora*,

är den att han uppger sig ha hittat en lokalitet nära Angostura, där samtliga blommor var gula i färgen.

Lobivia pusilla har också, enligt Rausch, en synonym; *Mediolobivia hirsutissima*, som blev beskriven av Cardenas 1971. Tyvärr har man inte kunnat återfinna den exakta upptäcktsplatsen.

Om ni någon gång får se att *L. pusilla* finns till salu i någon plantlista, så köp den. Ni lär inte ångra er..

Mats Nilsson
Torsvedsvägen 12
S-632 39 Eskilstuna

Litteratur:

Backeberg, 1977: Cactus Lexicon; Blandford Press Ltd.
Rausch, 1975: Lobivia - band 1-3; Rudolf Herzig.
Ritter, 1980: Kakteen in Südamerika - band 2 och 4; Friedrich Ritter Selbstverlag.

Ny plantlista!

Vår nya plantlista kommer i maj.

Är du svensk medlem eller vår kund,
får du den automatiskt med posten.

Övriga kan rekv. den utan kostnad från oss.

SUCKULENTA

PL 2501, 170 90 Fjärdhundra
Telefon 0171 - 915 74

CACTITIS

- en kaktusvens hustrus glæder og lidelser -

Cactitis er en slags infektionssygdom, som dog indtil dato ikke er optaget i et medicinsk fagleksikon. For det meste begynder den med, at man tilfældigt erhverver en kaktus. Den står så forladt mellem andre potte- og stueplanter, hvilket foranlediger medfølelse at skaffe flere artsfæller for at give den selskab. Hvis så een af disse stikkende karle trods al modgang - som f.eks. uegnet ståplads eller total misrøgt - begynder at blomstre, er begejstringen naturligvis stor, og dyrker-stoltheden bevirker, at der straks anskaffes flere eksemplarer. Nu er det sket - man er inficeret og *cactitis* slipper én ikke mere.

Min mand havde allerede sygdommen, før vi lærte hinanden at kende. Hans tilfælde er så at sige kronisk. Dette burde have været advarsel nok til mig om, hvad der ventede mig efter vort bryllup. Men jeg tror, ingen tilstrækkeligt kan gøre sig et billede af, hvad det vil sige at leve sammen med en kaktusnar, medmindre man selv har medoplevet det.

Da han ikke havde noget drivhus endnu, stod der kaktus rundt i lejligheden allevegne. I starten havde jeg bedt om, at der i hvert værelse i hvert fald forblev en vinduesrude til udluftning. Den siden stadfæstelsen af Grundloven meget anvendte salami-taktik beherskede min mand ret tidligt og suverænt, når det drejede sig om at indsnævre mit husmoderlige territorium til fordel for kaktusserne. Endog spisekammeret blev omdannet til et kaktusherberg, fordi det havde et vindue mod sydøst. Hans eneste kommentar var, at spisekammeret ret beset var uegnet til at opbevare fødevarer, det var køleskabet og kælderen bedre til. At jeg bestandig skulle trave fra køkkenet ned i kælderen, det var der ingen, der talte om.

Først da vi i soveværelset dårligt kunne nå at komme i seng uden at være øvet i forhindringsløb, eller først at have stået i lære hos en fakir, talte jeg et magtens ord! Et drivhus blev bygget. Men hvis jeg havde haft den tro nu at være fri for min ægtefælles hobby - da måtte jeg tro om igen. Jeg

har måttet vænne mig til, at mine skarpeste køkkenknive forsvinder, fordi han netop skal bruge dem til at pode kaktusser. eller mine flasker med spiritus, som skal bruges til så formålsfjerne ting som at slå uldlus ihjel med.

Men for nogen tid siden - på en søndag, da vi ventede en række gæster, skulle han lige bruge vores største gryde til at sterilisere udsædsjord i, og jeg kunne nu selv finde ud af at have maden parat til rette tid. Der tabte jeg næsten fatningen! Man er hos ham aldrig sikker på overraskelser, fornylig har jeg taget ham på fersk gerning, da han lige ville bruge vores kaffemølle til at pulverisere lavasmåstykker. Siden drikker jeg for en sikkerheds skyld te.

For længe siden har jeg vænnet mig til, at vores bekendtskabskreds næsten udelukkende består af kaktusvenner. Provokerende bemærkninger som: i år rykker Liverpool ned i Englands 2. forbolddivision, eller: tophastighederne på motorvejene er en sand velsignelse og burde bibeholdes, kan ikke lokke ham ud af busken. Tværtimod går han på party'er for at være en ren tørvetriller.

DERIMOD formår han at vederkvæge sig med timelange stridssamtaler, om det ene eller andet latinske navn nu er berettiget eller ej, eller om en bestemt jordblanding ved visse vanskelige arter kan være garanti for fremmelig vækst. I disse samtaler kan han endda blive »stor i slaget« og prale med planter, der aldrig har været set blomstrende andre steder, men som netop hos HAM blomstrer så frodigt, at man for bare blomster ikke kan se plantelegemet. Og så skal der naturligvis en dyr fotoudrustning til for at for-evige sådanne mindeværdige hændelser. Men bare jeg ytrer ønske om at tage et familie billede engang, for også at have andre end kun kaktusbilleder i vort album, så grænser det allerede op til et sakrilegium (helligbrøde *red.*).

Mens andre familier om søndagen laver dejlige, afslappende udflugter til naturskønne egne, kører vi udelukkende til kaktusgartnerier og - folk i den nærmere eller videre omegn. Hans løfte, at besøget ikke varer længe, har jeg opgivet at tro på. Så ser

jeg nemlig vores familiefader dykke ned mellem stilladser og bede, hvorfra han garanteret i de første timer ikke kommer frem igen, - og når han kommer frem, er det kun med et læs kaktusser, og for at stille mig det betydningsfulde spørgsmål: »Du har vel husket at tage penge med?« - Min lidt tøvende bemærkning, at der derhjemme slet ikke er plads til flere nyerhvervelser, og at han jo selv i øjeblikke med selvindsigt har sagt: nu er det slut, ikke flere planter! bliver bare fejtet til side med: skidt med det, jeg skal nok finde en lille plads endnu!

Det har for mig altid været en gåde, hvorfor netop disse eksemplarer endnu skal anskaffes, og hvorfor der er noget særligt ved dem, når vi derhjemme har kaktusser, der er mindst lige så smukke. Men der ligger jo netop den store hemmelighed, ja, man skal have set de kvaler, der afspejler sig i hans ansigt, når han mellem tusinder af frøplanter af samme art skal udvælge sine »pragteksemplarer«.

Fornylig var vi inviteret til fødselsdag hos min bror. Bølgerne gik højt, og festen tegnede til at blive en succes. Pludselig lagde jeg mærke til, at min mand sad stille i et hjørne for sig selv. Det var mistænkeligt! Jeg så på ham og var straks klar over ...han sad der med *cactitis*-blikket. Jeg kender dette *cactitis*-blik, som han altid har, når han f.eks. tænker på, at der jo med posten i går kom en ny planteliste, hvor han egentlig skulle bestille denne eller hin sjældenhed (- alle plantelister burde egentlig kun udsendes af ugifte mænd, som aldrig har hørt noget om husmødrenes nedskårne husholdningsbudgetter -), eller når han tænker på, at han jo endnu ikke har meddelt sin hårdeste kaktus-rival sine sidste sensationelle dyrkningssucces'er. Denne aften var det »Nattens Dronning«. Han var nødt til at tage hals-over-hoved hjem, thi han havde glemt, at »majestæten« akkurat denne aften ville åbne 7 af sine kæmpeblomster. Det var så mit job at ordne de således strabadserede familieforbindelser på en nogenlunde fredelig vis.

Alle disse forhold taget i betragtning er det ikke forunderligt, at vore børns første ord ikke var »mor« eller »far«, men »stik-stik«, og at tungebåndsakrobatiske ord som »*Echinofossulocactus xiphacanthus*« og »*Coleocephalocereus fluminensis*« allerede hørte til deres ordforråd, hvor andre børn normalt endnu siger »mam-mam« til maden og »vov-vov« til hunden. På grund af deres fra første levedag meget snævre kontakt med »tornebæsterne« er de selvfølgelig også blevet *cactitis*-inficeret. Derfor undrer det mig ikke, når jeg mange gange forgæves må kalde familien ind til

spisning. De er alle i drivhuset, som om de var i en anden verden, og hvor selv sult og tørst synes at være glemt.

Egentlig var det min mand, der skulle skrive om sine planter, i stedet for bad han mig at skrive, thi hvilken kaktusven har ro til at sætte sig til skrivebordet, når han efter mange vintermåneder uden »oplevelser«, når endelig sollysets kraft vender tilbage, skal ud for at se de første knopper bryde frem.

Naturer præget af nøgternhed regner måske *cactitis* for en høflig omskrivning af en ufarlig form for sindsforvirring - vi føler os trods alt vældig godt tilpas med den, og vi viger aldrig tilbage for at smitte andre folk med *cactitis*.

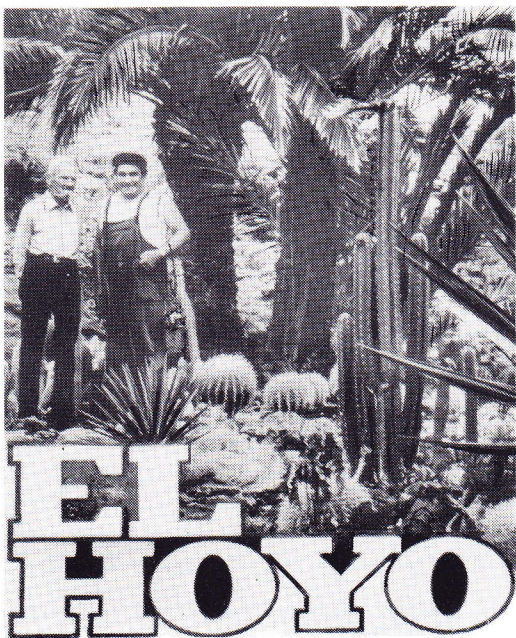
Fru Gerda Fiedler
Am Heisterbusch 8
D-243 Neustadt/Holsten
(Oversættelse: Hans Keil)

Med venlig tilladelse fra FRANKFURTER KAKTEENFREUNDE v. fmd. Franz Strnad. Fru Fiedlers morsomme fremstilling af en kaktusvens hustrus lidelser fremkom første gang i »Frankfurter Kakteenfreundes« Festskrift i 1973 i anledning af deres 50 års jubilæum.

H.K.

HUSK DET NU!

I den første del af min beretning om »Gran Canaria '81« fortalte jeg lidt om øgruppens historie og geografi. Den egentlige rejseberetning starter med, at min ven Friedrich Ritter modtog en invitation til at se øerne; invitationen var ment som »en tak til Den store, gamle Mand inden for kaktusforskningen« - og jeg fik lov til at ledsage ham. Vi mødte vores vært, kaktusvennen K.W. Beisel, i lufthavnen ved Frankfurt-am-Main, hvorfra vi lettede med flyveren mod Las Palmas klokken 20.40.

Højt oppe over skyerne møder vi igen solen, der viser os et eventyragtigt farveskift, indtil den synker ned under den disede horisont - og tusmørket bliver til sort nat. Langt under os glimter utallige små lyspletter, og flyets højttalere giver os oplysninger om de byer, som vi flyver over. For at få tiden til at gå snakker vi om vore forventninger til turen, og vi lægger planer for de kommende dage. Alle øerne ville være værd at besøge; der ville være oplevelser til mange måneder, og vi ville få lejlighed til at tage utallige billeder.

Den er over midnat, da vi endelig lander efter en flyvetur på 4500 km. Udenfor venter señores Juan og Vicente for at køre os til vores bestemmelsessted. Den kølige natteluft får vores træthed til at forsvinde, mens vi kører sydpå i næsten en time.

På vejen passerer vi de strålende oplyste »turistghettoer«; men de er ikke målet for vores tur. De spanske byer, som vi kører igennem, sover trygt. Vi når frem til Puerto Rico og snart efter til det sted, hvor vi skal overnatte. Den er nu halv fire om morgenen. Vi tager os lidt vand og lidt frugt; vi er for trætte til at klare andet. Fra altanen kan vi se, at vores hotel ligger helt ude ved vandet. Luften »smager« af salt. Vi lytter et øjeblik til bølgeslaget og går så, dødtrætte, i seng.

Næste morgen får vi et ordentligt morgenmåltid. Udenfor venter Juan og Vicente på at køre os til finca'en (en finca er en mindre ejendom). Himlen er blå og skyfri, temperaturen er behagelig. Et ungt par fra Luxembourg, kaktuselskere, vil gerne med for at se kaktussamlingen på ejendommen, så de følger os i en mini-bil, som de har lejet til formålet. Vi kører ad en god, ny vej, følger utallige sving og kurver, passerer stejle klippevægge og dybe afgrunde. Over lange afstande synes der overhovedet ikke at være nogen vegetation, og ser man en plante, så er den ikke grøn, men har taget farve efter det klippefyldte landskab. Vi opdager snart, at de få planter, der gror hist og hér, er lave buske af *Euphorbia balsamifera*. Lejlighedsvis ser vi også grupper af *Euphorbia canariensis*; de slanke, grågrønne stammer kan man ikke tage fejl af. Disse planter var de første repræsentanter for den »indfødte« sukkulentflora, som vi senere skulle komme til at beskæftige os mere med.

Ved et kort stop oppe på et bjerg kan vi se ned i den fjerne dal, der er målet for turen. Høje bjerge omgiver denne dal på alle sider. El Hoyo er navnet på det sted, som vi skal besøge. Navnet er ikke opført på noget kort; der er for få huse til, at man har villet tage det med. Hovedbygningen er et lille, men pænt, hus, der er dækket af purpurrøde »skyer« af *Bougainvillea*-blomster. I pæne rækker står samlingens udplantede kaktusser; disse planter tiltrækker sig med det samme vores opmærksomhed. Nogle få cereusser er mere end mandshøje - og opuntiaer i samme størrelse, som man finder dem i naturen. Vi har svært ved at få øjnene fra de vidunderlige melocactusser med deres prægtige cephalier. Kunstfærdige terrasser udvider denne udstilling med endemiske sukkulenter som aeoniummer, ceropegiaer og euphorbiaer. Hér og dér giver nogle palmer lidt skygge. Friedrich Ritter og jeg mener, at hér kan vi godt holde ud at være! Vi beslutter os til at blive på finca'en fremfor vort komfortable hotel. Señores Juan og Vicente vil tage sig af os.

Et hjørne af haven i El Hoyo.

K-W. Beisel i færd med at bestøve kaktusser.

Efter en kop kaffe skal vi rigtig ud at se på stedet. Lidt væk fra den smukke have venter yderligere overraskelser os. Trapper leder ned til et drivhus med kaktus-frøplanter. På lange borde står tætte rækker af bakker med unge planter. Overfor sådanne mængder bliver spørgsmål om antal irrelevante - de kan ikke tælles! Varmen i huset driver os hurtigt ud igen. En mindre bygning indeholder kaktusser, der er udvalgt til observation og eventuelt til formering. Bag denne bygning er en større, plasticdækket bygning fuld af tætpakkede bakker med større frøplanter.

Heden gør os trætte, og kun nysgerrigheden holder os lysvågne. Mellem klipper, over sten og grus, klatrer vi højere op ad bjerget. Denne del af ejendommen er udgravet i terrasser, der kan vandes kunstigt. Jeg tager fotografier overalt, så jeg har noget at vise læserne hjemme - billederne kan fortælle mere end alle mine ord. Den mængde arbejde, der er gået til at bygge alt dette op, kan ikke måles, og det er ikke let at forestille sig den

mængde arbejde der skal ydes, før det kommer til at fungere perfekt. Man lades tilbage i barnlig undren.

Tornedragten på disse planter er efter vores mening fremragende. God pasning sikrer, at planterne er fri for skader forårsaget af insekter, dyr og sygdomme. Når de sælges, vil de helt klart være af en bedre kvalitet end de kaktusser, der er indsamlet i naturen. Forholdene er meget lig forholdene i naturen; ja, de er egentlig bedre, så jeg regner med, at når disse planter kommer på markedet i tilstrækkelige mængder, vil det snart være slut med handelen i Europa med planter opgravet i naturen. I vore europæiske væksthuse vil det ikke være muligt at lave lignende planter - uanset hvor meget varme man ofrer på sagen. Da planterne fra De kanariske Øer kan leveres med et intakt rodnet, vil man også slippe for mange af de skuffelser, der følger med de naturopgravede planter. Måske vil det arbejde, der gøres hér, medføre at profitten på at plyndre naturen for planter vil blive så lav, at det opgives. Det ville være en væsentlig mere effektiv

beskyttelse af de vilde planter, end alverdens love og internationale aftaler kan give. Jeg håber, at det kommer dertil; hvad vi så, gav os store forhåbninger.

Nå, men tilbage til beretningen: Friedrich Ritter og jeg bliver på finca'en, mens vore venner tager tilbage til deres hotel. Tidligt næste morgen kommer Vicente med stærk, spansk kaffe til os. Han har også en 5-liters dunk med frisk gedemælk med. Den er endnu varm, så vi tager en smagsprøve med det samme: det smager ualmindelig godt! Bagefter blander vi det med majs mel, som de lokale folk gør det, til en drik kaldet »goffey« - også meget velsmagende. En god start på dagen! Sådan noget får man ikke på luksushotellerne.

Vicente har også bragt os fødevarer i en stor plastic-sæk: kartofler, tomater, agurker, peberfrugter, oliven, hvide bønner, salat, porrer, løg, hvidløg, bananer og nogle æg - og også dejligt, frisk brød. Alt dette skal holde os oppe, fysisk og psykisk! Friedrich Ritter er vegetar; der er jeg ikke - men jeg er indstillet på at leve på denne måde et stykke tid. Jeg vil uden tvivl overleve det, i særdeleshed da jeg sagtens kan undvære et par af mine overflødige kilo.

I den tidlige morgen ligger bjergenes skygger stadig over landskabet. I det fjerne kan vi høre en flok geder bræge og lyden af deres klokker. Der lugter godt. De store blomster på nogle natblomstrende cereusser er stadig vidt åbne. Vi stikker næserne i nogle af blomsterne for bedre at få et indtryk af duften.

En mand fra nabolaget står smilende ved hegnet og hilser venligt på os. Måske smiler han, fordi vi gør noget, som han aldrig ville finde på. På den anden side: hans smil kunne skyldes vores udseende. Friedrich Ritter er høj og meget tynd, og jeg er kort og tyk. Manden tænker måske på Don Quixote og hans ledsager Sancho Panza, heltene fra den spanske litteratur, og hans hjerte glædes derved. Som vi senere skal erfare, så har befolkningen i disse øde bjerge bevaret den fantasi, som byboere for længst har tabt.

Solen er nu nået op over bjergtoppene, og det føles straks varmere. Vi kan nu begynde at fotografere planterne. Morgenlys er altid godt, især til farvefotografier. Vi har medbragt et stort spejl oppe fra huset; det skal bruges til at mildne de ellers skarpe skygger. Friedrich Ritter har fotograferet hele sit

liv, hvilket kan ses i hans værk »Kakteen in Südamerika«, hvor alle billederne er optaget af ham selv. En så erfaren hjælper er god at have - det giver bedre billeder.

Intet andet sted har jeg set så mange forskellige arter af *Opuntia* så tæt sammen - alle i en enkelt have. Mange er i blomst, hvilket frister til at fremstille en farve-serie: blomstrende opuntiaer. Jeg kunne gøre det samme med de mange smukke melocactusser; men jeg ville snart løbe tør for film. Der må vælges; men det tager mere tid. »Snapshots« tager jeg aldrig, slet ikke af planter - og hvis det sker, så er det kun, hvis jeg er i absolut tidnød. Et stort antal af forskellige *Astrophytum*-arter står plantet frit ud i et bed. Sollyset har bevirket, at de er væsentlig mere farverige, end vi nogensinde vil få dem at se i samlinger hjemme. For at få billeder, som jeg gerne vil have dem, må jeg ofte ligge fladt på jorden. Lavagruset giver smerter i hænder, arme og knæ, og selv om man gør alt for at undgå det: torne borer sig vej gennem klædedragten og ind i ben og fødder - og bagdelen - hvilket senere giver smertefulde betændelser.

Blandt kaktusserne i denne samling er der mange arter, som er beskrevet første gang af Friedrich Ritter. Han nyder gensynet med disse planter, der er levende minder om hans mange år i Central- og Sydamerika. Et smukt eksemplar af *Oreocereus ritteri* med et par enkelte blomster nyder han åbenlyst. Han bemærker, at blandt de mange arter han opdagede, synes han at denne art er smukkeste. I et muntert humør sætter han sig ved siden af sin *Oreocereus ritteri*, og jeg tager det pragtfulde, fotografiske erindringsbillede, der er vist blandt illustrationerne til denne beretning.

Imens har Vicente lavet en »spansk salat« til os af de mange grøntsager, som han havde med i morges. Kartoflerne og æggene bliver til en »tortilla«. Sådan et vegetarmåltid er ikke så slemt, som jeg - i al hemmelighed - havde frygtet! God mand, denne

Figurtekster til billederne på side 41:

Øverst til venstre: Husene i dalen ved El Hoyo.

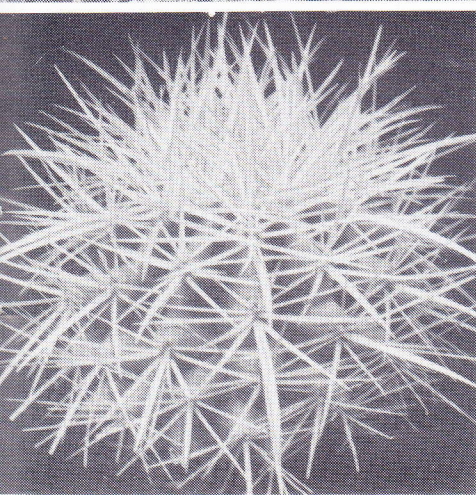
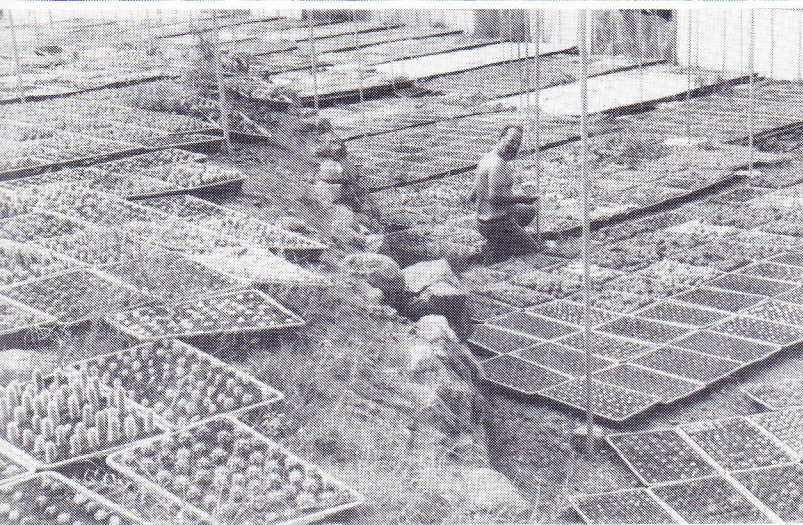
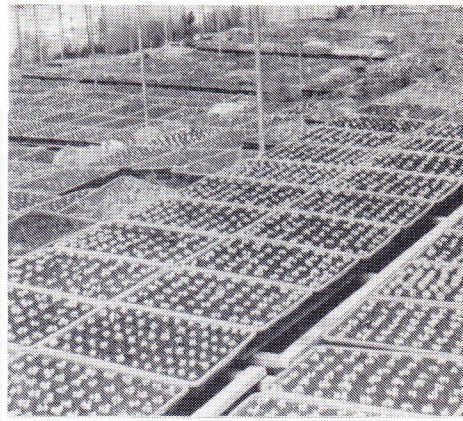
Øverst til højre: Bakker med unge frøplanter.

I midten, til venstre: Tusinder og atter tusinder af frøplanter.

I midten, til højre: Unge planter af *Echinocactus grusonii* frit udplantet. Bemærk vandingsanlægget.

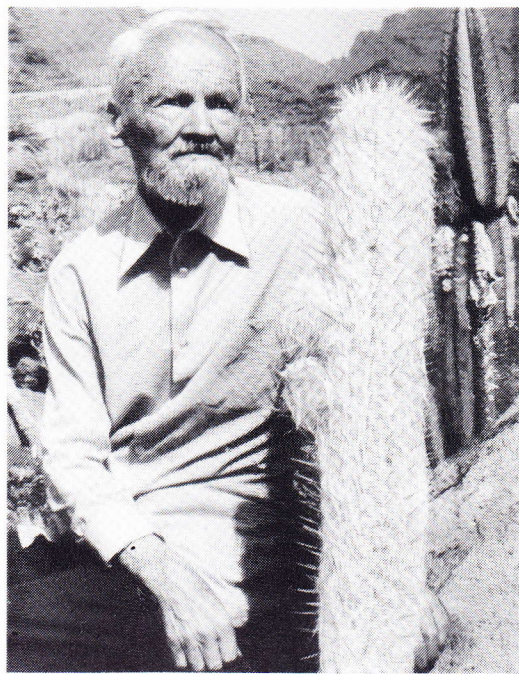
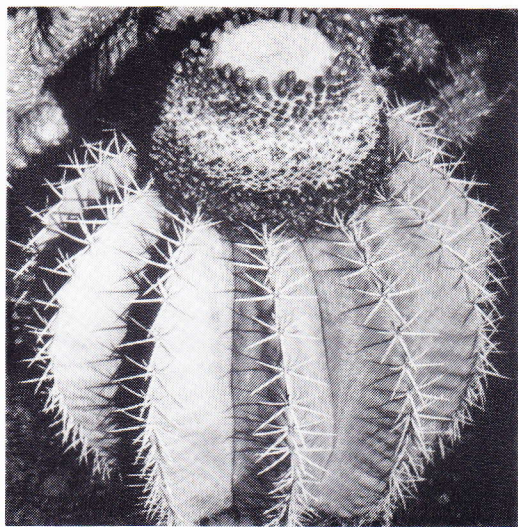
Nederst til venstre: Denne treårige frøplante af *Echinocactus grusonii* viser, hvorledes gode forhold giver sunde og stærkt tornede planter.

Nederst til højre: Terrasser tilplantede med kaktusser.

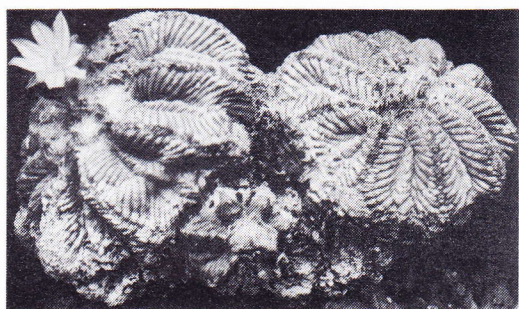

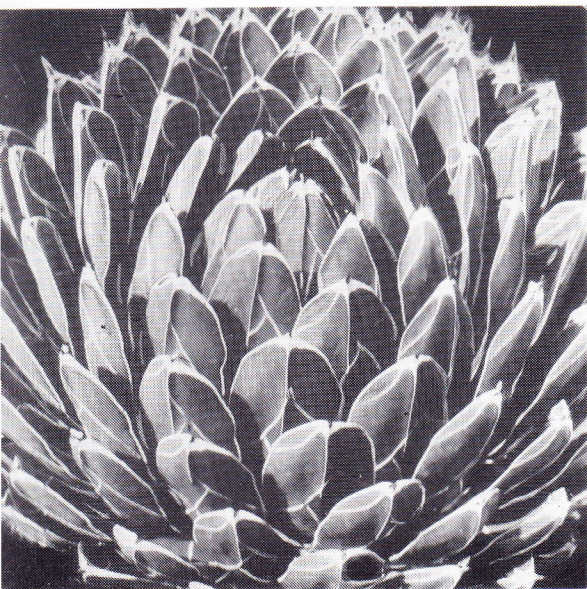
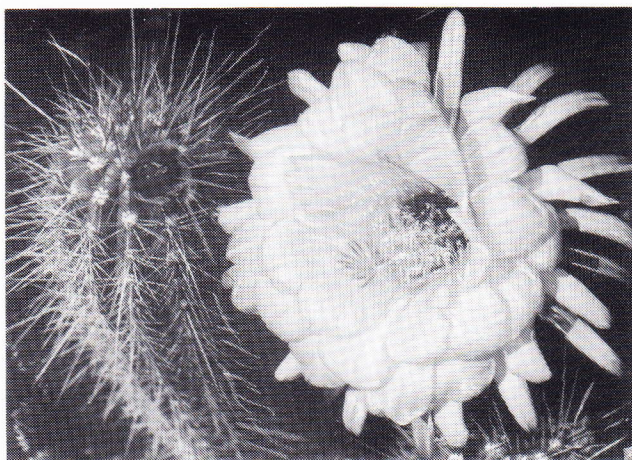
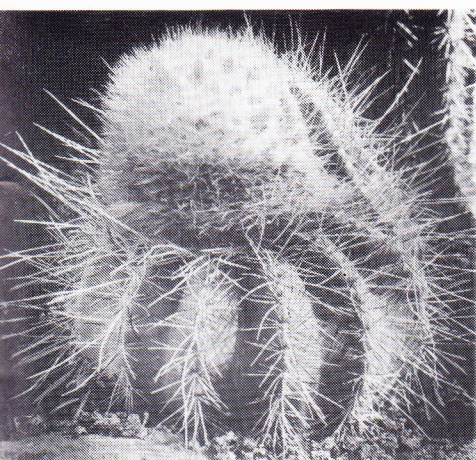
Til venstre: Opuntiaer og agaver i haven.
 Øverst til højre: En fin *Melocactus* med fuldt udviklet cephalium og frugter.
 I midten: Friedrich Ritter genser en gammel ven, *Oreocereus ritteri*.
 Nederst: En anden fin art, *Aztekium ritteri*.

Vicente! Efter måltidet er det godt at hvile. Vi strækker os i liggestolene i en af stuerne. En smuk fugl med fjerkam på hovedet sidder i vindueskarmen og kigger på os. Det er en hærfugl. Vi har begge set denne fugl på billeder i bøger; men vi har aldrig set den i virkeligheden. Siesta - midt på dagen bør man ikke tage billeder, da farverne bliver for »kolde«.

Ritter vil gerne bestige det bjerg, ved hvis fod vores finca ligger. Han siger, at han ikke har besteget et bjerg i de sidste tolv år, d.v.s. siden han sidst var i Sydamerika. Det forbandede bjerg lige uden for vores dør frister ham nu; usynlige, hemmelige kræfter fra bjerget udfordrer ham på en næsten magisk måde. Jeg udbryder straks: »Det bliver uden mig! Jeg er overbevist om, at jeg ikke kan klare det - jeg kan ikke, og jeg har ikke lyst til så meget som at prøve! Toppen ligger i mere end 1300 meters højde, den klippefyldte overflade er vanskelig at gå på, og heden alene er udmattende!« Alle mine argumenter preller af: Ritter må derop. Han beregner otte timer til op- og nedstigningen og siger, at han nok skal være tilbage før det bliver mørkt. Jeg håber det lykkes for ham og ønsker ham lykke på turen. Jeg følger hans opstigning et stykke tid; han klatrer ubesværet og kommer godt opad. Så vender jeg mig mod planterne og går i gang med at tage billeder alene. Da det langsomt

Øverst til venstre: *Buiningia brevicylindrica* med cephalium.

Øverst til højre: Den natblomstrende *Trichocereus candicans*, der har hvide, duftende blomster.

I midten: *Haageocereus versicolor*.

Nederst: Et smukt eksemplar af *Agave victoriae-reginae*.

bliver mørkere, har jeg taget mange farvefotografier og også en hel del i sort/hvidt til kaktustidskrifterne.

Da solen går ned bag bjergtoppen, kommer jeg til at tænke på Ritter og hans bjerg. Mon han klarede det? Forgæves undersøger jeg bjergsiden: intet spor af Ritter. Vicente's broder, Juan, ankommer - han er den tekniske leder af kaktusfarmen - og spørger om Ritter er kommet tilbage. Jeg svarer benægtende. Juan bliver bekymret, da han jo bor her og kender farerne bedre end Ritter og jeg. Jeg er meget taknemmelig over, at jeg ikke forstår, hvad han siger på spansk om situationen. Han kører Landroveren frem - hans kone vil også med, og vi tager afsted for at lede efter Ritter. I denne stenørken er det ikke sjovt at køre rundt; i særdeleshed ikke i tusmørke. Vejene er meget smalle, nærmest kun spor; man skal køre meget forsigtigt. Efter et stykke tid stopper vi og ser os omkring, så langt som vi nu kan se. Vi kalder på Ritter af vore lungers fulde kraft, og vi lytter efter svar. Intet svar, kun ekkot af vore råb kommer tilbage fra bjergene - så er der død stille igen. Vi kører længere op med risiko for vore egne liv. Vi stopper og kalder igen; men endnu engang er det kun ekkot af vore stemmer, der kommer tilbage fra bjergene. Vi er ved at blive virkelig bange - trods alt er vor gode ven 83 år gammel - lad os håbe vi finder ham, hvis der er sket noget. Endnu engang kalder vi på ham og lytter i tusmørket. Så ser jeg ham pludse-

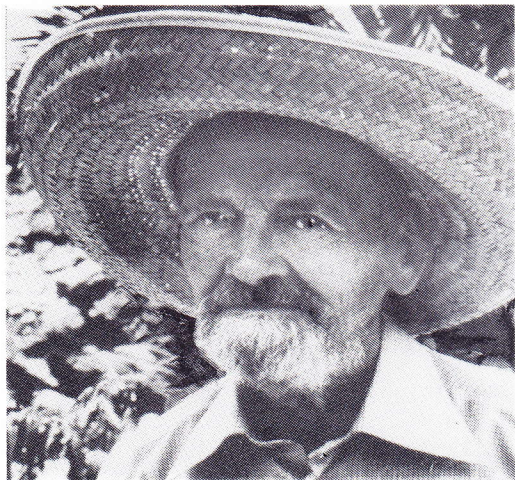
lig, nogle få hundrede meter under os på bjergskrånningen. Hans lyse skjorte og store stråhat gør ham synlig. Vi kalder igen; men afstanden er for stor, og han kan ikke høre os. Det gør ikke noget, nu ved vi, at han er i live og på vej til finca'en. Vi kører nedad, når han snart og tager ham ombord i bilen. Friedrich Ritter er veloplagt og overhovedet ikke udmattet af sin eventyrlige udflugt.

Ved aftenmåltidet fortæller han mig om alt, hvad han har set på turen. Han har bragt to små greenoviaer fra toppen af bjerget til mig som souvenir. Undervejs tvivlede han ikke på, at han ville kunne klare turen; men han er alligevel temmelig stolt af sin dåd. Jeg lytter stille til ham - fortæller kun lidt om vores eftersøgning af ham og om den bekymring, vi havde følt for ham. Denne historie kunne sluttet med en bemærkning om, at »når enden er god, er alting godt«; men næste dag udviklede hændelsen sig på en uventet måde i El Hoyo:

En gammel bonde fortalte i byen, at han i går havde set en menneskelig skikkelse på bjergets top, hylidet i det gyldne lys fra den nedgående sol - og

»man har aldrig før set et menneske deroppe - nej, aldrig! Det ved enhver her på stedet!« Så havde han set, at det var en mand, en fremmed med hvidt skæg og hvidt hår, som med faste skridt bevægede sig ned ad bjerget mod byen. »Hvad mon en fremmed mand vil i vores by? Hvem er han? Hvor kom han fra, og hvorfor over bjergtoppen? Hvis det ikke er mærkeligt ...tjæ, måske er det et mirakel? I overmorgen er det Kristi Legemsfest, og så ville det da kun være forståeligt, om Vor Herre Jesus Krist endnu engang vendte tilbage til vores verden - i disse onde tider; og det kunne da lige så godt være her som et andet sted ...Hvorfor skulle Vor Herre ikke kunne komme til os i El Hoyo, over bjerget - hvad mener I?« Der var ingen blandt hans tilhørere, der lo ad hans smukke tro på miraklet - flere delte hans håb. Tro gør ofte mere godt blandt mennesker end viden. Så derfor lader vi det blive mellem os, at manden på bjerget kun var den ældste af de to »alemanos« (tyskere) på finca'en.

*Helmut og Christiane Broogh
(Oversættelse: HG)*

Friedrich Ritter 85

En mand som Friedrich Ritter, der i den grad er optaget af livet og fremtiden, skal man ikke hylde ved at lade blikket glide tilbage til forgangne årtier, men hellere forsøge at skue fremad. Hans fødselsdag giver en god anledning til det.

I en alder af 78 år forlod han sit nye fædreland, Chile, og vendte tilbage til Tyskland. »Hvorfor -«, spurgte vi dengang, »Hvorfor har De forladt Sydamerika efter så mange år?« Hans svar var: »Landets fremtid var blevet mig for uvis!« Det var altså ikke hjemve, men større forhåbninger til Tyskland, der fik ham til at rejse hjem. Hjem til et aktivt liv; ikke til en pensionisttilværelse med filtøfler - han havde andre planer. Han udgav to værker på eget forlag, d.v.s. for egen regning og risiko: »40 Jahre Abenteuerleben und die Wilde Weisheit« og firebindsværket »Kakteen i Südamerika«.

Gennem alle årene i Sydamerika har han båret på et stort ønske om at skrive om et bestemt emne - et emne, der har optaget ham mere og mere i de sidste årtier: bio-filosofiske studier. Disse studier giver hans tilværelse mening og indhold. For to år siden slog han sig ned på Tenerife for at kunne arbejde uforstyrret af nysgerrige og »tåber« ...sådan som han altid har ønsket sig det.

Den 9. maj 1983 fylder Friedrich Ritter 85 - og han er stadig i god form. Vi sender ham de hjerteligste lykønskninger i denne anledning, og: må alle gode ønsker følge ham i hans fremtidige arbejde.

Helmut og Christiane Broogh

Truede kaktus i naturen (2)

Denne anden artikel om truede kaktusarter i Mexico vil igen omhandle en art, som er overført på appendix I i Washington konventionen, hvorfor det er forbudt at handle med denne plante, hvis det pågældende land har underskrevet traktaten, hvilket er langt fra alle.

Den pågældende art er ligeledes en langsomt voksende plante, der af udseende er meget karakteristisk og særpræget. Backeberg omtaler den ved navnet *Encephalocarpus strobiliformis*, og beskriver den som monotypisk, hvilket vil sige at der kun findes en art under denne slægt. Det er en kugle- til ægformet kaktus med roerod. Vorterne er grå-brune, de er flade og trekantede, og ligger taglagte over hinanden og giver planten et udseende som en grankogle. Areolerne bærer på unge vorter op til 12 hvidlige, kamdelte torne, som senere falder af. Axillerne har tæt uld. Blomsten er ca. 3 cm i diameter og er violetterød. Der er utrolig forskel på unge og ældre planter, da de unge næsten er dækket af de hvide, kamdelte torne, mens modne eksemplarer er næsten helt uden torne.

Selve slægten har ført en omtumlet tilværelse. Læser man i »Samlerens store kaktusbog« benævnes den som *Ariocarpus*. Det kan skyldes vorternes form, men da *Ariocarpus* betyder uldfrugt er dette noget uheldigt, da frugten hos *Encephalocarpus* er anderledes. Glass og Foster anvender navnet *Pelecyphora*. Det er et forslag der lyder rimeligt, specielt hvis man har set en *Pelecyphora aselliformis* og en *P. strobiliformis* blomstre. Blomsterne er praktisk talt identiske. Da planterens ydre morfologi (form) dog er en hel del forskellig, vil vi i fortsættelsen benytte os af navnet *Encephalocarpus*.

Backeberg skriver at planten findes i staten Tamaulipas i Mexico. Det er sikkert korrekt, men vi fandt den nu i Nuevo Leon, en stat der er ca. 1,5 gange så stor som Danmark. Det viser, hvor lidt man blindt skal stole på de oplysninger, der er tilgængelige, når man søger en bestemt kaktusart. Her spiller heldet alvorligt ind. En nærmere geografisk angivelse af lokalitetens beliggenhed, hvor vi fandt *Encephalocarpus*, er ca. 15 km vest for byen Dr. Arroya. Fundet er desuden et skoleeksempel på, hvor vanskeligt det er at finde *Encep-*

En gruppe af *Encephalocarpus strobiliformis* med et eksemplar af *Thelocactus hexaedrophorus* på hver side.

halocarpus i naturen. Den bakke, vi lokaliserede planten på, havde vi gennemtravet 14 dage tidligere uden resultat. Dog, vi fandt *Ariocarpus retusus* i store mængder.

Men anden gang var vi heldige. Hvad vi først troede var døde mammillariaer viste sig til vores store glæde at være *Encephalocarpus strobiliformis*. Bakken, der skrånede mod sydøst, bestod for størstedelen af sten (grå skifre) på 10-20 cm i diameter. Faktisk indeholdt de øverste 20 cm udelukkende sten, og først længere nede kunne iagttages nogen humus og andet nedbrudt materiale. God porøs var jorden i alle fald. Planterne stod både frit eksponeret for sollys og inde under småbuske. Der var både gamle og helt unge planter på mindre end 1 cm i diameter mellem hinanden. Hvormange små der var, er vanskeligt at sige, da de nærmest voksede helt nede mellem stenene. Men af voksne planter var der vel kun 15-20 ialt. Planterne stod meget koncentreret på et areal på kun 5 gange 10 meter. Vi finkæmmede hele bakken, men fandt dem desværre kun på denne begrænsede lokalitet. Enkelte var revet op af jorden, men det skyldtes, tror vi, at der gik mange får rundt på bakken, og de kan let rive en plante op. Vi plantede de løsrevne igen og håber det bedste. Vi fandt ikke *Encephalocarpus strobiliformis* andre steder i Mexico.

Ellen Christensen
Michael Helmer Nielsen
Frydenhøjparken 133
DK-2650 Hvidovre

MEDLEMMERNES HJØRNE

Finska medlemmar - se hit!

Guy Söderman är tills vidare utsedd till representant för Finland. Du finske medlem, hör av dig till honom! Han vill väldigt gärna komma i kontakt med alla finska kaktusentusiaster. Du behöver inte ha 10 000 plantor och vara expert på allting. Det räcker med att du älskar kaktusar! Kontakta: *Guy Söderman*, Sandarvsvägen 24 B 9, 00900 Helsingfors 90.

Torbjörn Haldammen

Bibliotek i Sverige

Vi har været længe om det, men nu skal det være: der oprettes et regionalbibliotek i Sverige. Det svenske bibliotek åbner først officielt i august; men allerede nu kan du skrive til bibliotekaren: *Larseric Arne*, Box 106, 430 63 Hindås. Når Larseric mener, at han er klar til at låne bøger ud, så sender han en bogliste til dem, der har skrevet til ham. I øvrigt vil Larseric skrive en artikel i KAKTUS 1983-3 om det nye, svenske bibliotek.

Hans Grønlund

Cristata-former

Da jeg i min samling af kaktus i mange år har været fascineret af cristata-formerne, vil jeg spørge, om andre lider af denne last og eventuelt vil bytte eller sælge skud af disse spændende planter? - eller: hvad om vi dannede en cristata-klub?

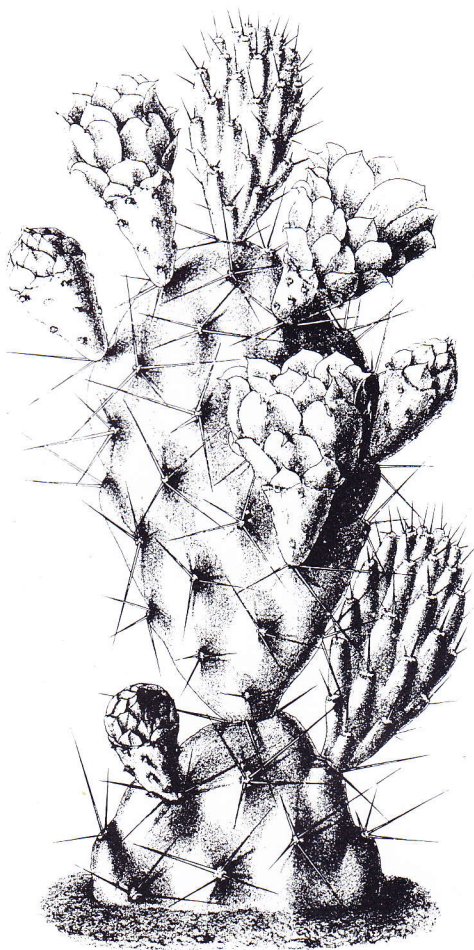
*Dorthe Jensen
Døvnældevej 10
DK-9800 Hjørring
Telf. 08 - 92 48 45*

KØB - SALG - BYTTE

Under denne rubrik kan medlemmerne af NKS gratis få optaget kortfattede annoncer om køb, salg eller bytte af planter og bøger samt andet med tilknytning til vor hobby.

Sælges: Podeunderlag. *Trichocereus* sp., 7 cm store, 2 kr. pr. stk. *Cereus peruvianus*, 10 cm store, 3 kr. pr. stk. Mindste salg: 100 kr. Forsendelsesomkostninger: 10 kr. i Danmark, 20 kr. til det øvrige Skandinavien. *Lars Frank*, Skovmindevej 5, DK-2840 Holte, telf. 02-42 43 63.

Sælges: Vinterhårde kaktus (opuntiaer). 10 forskellige, uden rod, med navn, sælges for kr. 100 incl. porto. Betaling ved bestilling. Forsendes kun i Danmark. *Finn Larsen*, Kærvej 5, Hellested, 4652 Hårlev.

Kredsrepræsentanter:

Norge: Cees Rijk van Ravens, Karisveien 122, 2013 Skjetten, telf. (02) 74 04 03.
Østlandet/Oslo: Lars B. Woldseth, Tante Ulrikkes Vei 29, Oslo 9, telf. (02) 10 25 79.
Finland: Guy Söderman, Sandarvsvägen 24 B 9, 00900 Helsingfors 90.
Sverige: Torbjörn Haldammen, PL 2501, 170 90 Fjärdhundra, telf. 0171 - 915 74.
Sydsverige: Kjell-Erik Nilsson, Axel Danielssons väg 306, 214 82 Malmö, telf. 040 - 139944.
Sydslesvig: Holger Schönfeld, Lærkevej, D-2391 Hvilenberg, Sydslesvig.
Nordjylland: Dorthe Møller Jensen, Døvnældevej 10, 9800 Hjørring, telf. (08) 92 48 45.
Vestjylland: Erik Holm, Fruehøjvej 36, 2. tv., 7400 Herning, telf. (07) 12 32 82.
Østjylland: Palle Carlsen, Nybyggervej 2, Tåstrup, 8410 Rønde, telf. (06) 36 73 25.
Sønderjylland: Thomas Nissen, Simmerstedvej 91, 6100 Haderslev, telf. (04) 52 23 28.
Fyn: Ebbe Dreyer Skov, Kornmodvænget 2, 5210 Odense NV, telf. (09) 94 13 43.
Sjælland: Poul Erik Hansen, Esberns Allé 2 st., 2860 Søborg, telf. (01) 69 90 39.

Diateket:

Palle Carlsen, Nybyggervej 2, Tåstrup, DK-8410 Rønde.

Tidligere årgange af »KAKTUS«

Nedennævnte årgange af KAKTUS kan købes ved henvendelse til Palle Carlsen, Nybyggervej 2, Tåstrup, DK-8410 Rønde, tlf. (06) 36 73 25. Betaling: Check eller på giro nr. 2 18 22 89.

Årgang 5-8: 5 kr. pr. nummer (årg. 5 nr. 2 uds.; årg. 8 er på kun 2 nr.). Årgang 9-16: 10 kr. pr. nummer (årg. 13 og årg. 14 nr. 1 udsolgt).

EN SPÆNDENDE HAVE fortjener SPÆNDENDE PLANTER

**ikast staudeplanteskole
Flaskagervej 5 - 7430 Ikast
(07) 15 37 93**

HAR DE PRØVET AT DYRKE ORCHIDEER?

Er De interesseret?

Få et gratis prøvenr. af vort medlemsblad »Orchideen«, der kommer 10 gange årligt.

Kontingent kr. 125.

DANSK ORCHIDE KLUB

Solsikkevej 7,
4600 Køge.

INDKØBSCENTRALEN

Nordisk Kaktus Selskabs indkøbscentral skaffer pletter, gødning og andre ting, vi har brug for i vor hobby. Salg af N.K.S.-emblemer og N.K.S.-kuverter foregår også gennem indkøbscentralen. Henvendelse til:

FIND AALBÆK MADSEN

Langedamsvej 11
DK-5500 Middelfart
Giro 6 60 02 63

– næste gang De kommer til

KØBENHAVN

bør De i egen interesse besøge

Thorvald Petersen's Handelsgartneri

Jagtvej 74

her finder De det største udvalg i

KAKTUS og SUKKULENTER i alle størrelser

Kaktusgødningen SUKUROL føres

KAKTUS

Stort udvalg i frøplanter og sjældne
importplanter samt mange
arter Sempervivum, Papyrus og
andre prydgæsser.

Bent Jørgensen

Vejlegårdsvej 99 – Vallensbæk
2620 Albertslund – Tlf. (02) 64 50 95

Plantelister udsendes ikke

Allerede før De når Hamborg, kan De finde
vort kaktusgartneri »Klein Mexiko«. Vor
LILLE virksomhed har altid et STORT sorti-
ment af interessante planter til Dem!

De er velkommen til et besøg til enhver tid,
undtagen mandag. Grupper helst forudan-
meldelse. - Ingen forsendelser.

OTTO POUL HELLWAG

KAKTUS GARTNERI

D. 2067 Reinfeld/Holsten

Steinfelder Heckaten

(vejen Reinfeld-Bad Segeberg)

DER KAKTEENLADEN

Jörg Köpper

Lockfinke 7 - D-5600 Wuppertal 1

Vi har et stort udvalg i artikler til vores hobby
og et stort udvalg af kaktusbøger - også
antikvariske. Skriv efter vores gratis post-
ordrekatalog og bogliste.

KARLHEINZ UHLIG

Frø - Kulturplanter - Import - Eksport

Lilienstr. 5 - Postbox 1107

D-7053 KERNEN i. R.

TILBUD:

Cephalocereus senilis	DM	90
Copiapoa humilis		8 - 18
Echinocactus palmeri		40
Espostoa melanostele var. inermis		60
Ferocactus peninsulæ		20 - 40
Haageocereus turbidus		45 - 55
Submatucana inertexta		20

Ny planteliste kommer i maj!

WHITESTONE GARDENS LTD.

**Sutton-under Whitestonecliffe,
Thirsk, N. Yorks. YO7 2PZ, England**

Specialist i postordrer af kaktus og andre
sukkulenter, bøger, frø m.m. Send tre inter-
nationale svarkuponer (post) for vor fuldt
illustrerede 36 siders prislister, som inde-
holder verdens mest omfattende bogliste.

Ing. H. van Donkelaar

Lantje 1 a – Postbus 15

NL-4250 DA Werkendam – Holland

Betydeligt udvidet sortiment i sukkulenter,
kaktus samt andre sjældne planter. Ny plan-
teliste sendes mod forudbetaling af 3.50 hfl.
Frøliste gratis.

Alle henvendelser kan ske på dansk!